

**Corpus Juris Canonici, Per Regulas Naturali Ordine
Digestas, Usuque Temperatas, Ex Eodem Jure, Et
Conciliis, Patribus, Atque Aliunde Desumptas, Expositi**

Opus, Tum In Rebus Obscuris Claritate, Tum Dispersis Collectione ac
delectu, in contrariis conciliatione, eximium, simulque Indicibus ac
Præfationibus, Notisque quamplurimis & exquisitis illustratum, ; In Tres
Tomos divisum

Complectens Prolegomena Ad Jus Canonicum In Se Et Universim
Consideratum

Gibert, Jean-Pierre

Coloniæ Allobrogum, 1735

Quæst. XV. An Prælati non Exempti ab Ordinarii Jurisdictione, possit
præscribere Episcopalem Jurisdictionem?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74413](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74413)

runt, sed & Vitam Conjugalem Viventes, ab Episcopi Jurisdictione libera esse deberent.

Quoad Posteriores Rationem pro Monachis allegatam, fatendum, quod si Capitulum Sæculare, ab Episcopo Exemptum, non habeat, qui illud visitet, corrigat, illius Exemptio favorabilis minus erit, quam similis Monasterii Visitatorem habentis Exemptio.

QUÆSTIO XII.

An Capitulum Papæ vel Metropolitanum immediate subesse possit dici, etsi Papa vel Metropolitanus suam super illud Jurisdictionem proximè non exerceat, nec per se, nec per alios?

Querendi causa: Differendum videtur de Capitulo pariter, ac de Privato; Iste autem suo Episcopo immediate subijci non dicitur, nisi Episcopus in illum suam proximè exerceat Jurisdictionem, id est, nisi in primâ Instantiâ illum judicet; non ergo dici poterit, Capitulum Papæ immediate subesse, nisi in illud Papa suam proximè exerceat Jurisdictionem, vel per se, vel per alium, sive nisi de illius Causis in primâ Instantiâ cognoscat.

Respondetur, Affirmativam Sententiam videri sequendam, nec valere similitudinem; cum Privatus sui ipsius Judex esse nequeat, Collegio verò quodlibet Membrorum judicare liceat. Cujus Rei exempla passim subministrant quævis Judicium Curia: Ratio distinctionis inter Corpus, & Privatum quemlibet evidens est, cum Corpus sit capax Jurisdictionis, illamque habere possit à Lege, vel acquirere per Consuetudinem, aut per Præscriptionem; è contra Privatus quilibet Jurisdictionis circa se ipsum incapax est, ideòque nullo ex his modis acquirere potest.

Nec dicas, quod immediate subijci alicui, idem sit, ac non alium primum Judicem cognoscere: id enim intelligendum de alio Judice, qui à Collegio distinguitur, quando de Collegio agitur.

Quæret forsitan aliquis, Undè Collegia Jurisdictionem in se ipsa exercentia illam acceperint? Si quæ Metropolitanum immediate subiecta in secundâ Instantiâ ad Metropolitanum recurrunt, nec iste habeat ullos Casus, de quibus in primâ Instantiâ cognoscat, usurpasse videntur, quia illam accipere non potuerunt à Metropolitanum, alioquin à Metropolitanum ad ipsum Metropolitanum appellaretur, cum Collegia ista illius Vicarii essent in totâ Jurisdictione, ideòque idem cum ipso Tribunal haberent Metropolitanum. Nec etiam à Papâ illam Jurisdictionem accipere potuerunt, quia Metropolitanum immediate subijcere volens, ipsos sui ipsorum Judices in primâ Instantiâ non constituisset. Si verò prædicta Collegia Papæ immediate subsint, Jurisdictionem in se ipsa à Papâ accipere potuerunt, quia etsi Papæ Vicarii essent, ab illis ad Papam in secundâ Instantiâ appellari posset, cum Jurisdictionis illius portionem tantum haberent; nec dici posset, quod prædicto Casu totam, quam haberet ut illorum Collegiorum Ordinarius, Jurisdictionem daret, quia sunt Casus Papæ etiam ut Judici Ordinario, sive Primo, reservati, quos non committeret, ideòque totam, quæ ad se pertinet, Jurisdictionem, ut Ordinarium, non communicaret.

QUÆSTIO XIII.

An Exemptiones, quibus Episcoporum Subditi Metropolitanis immediate subijciuntur, præferenda sint iis, quibus iidem immediate subsunt Papæ?

Querendi causa: Posteriores non solum honorabiliores, sed etiam utiliores videntur, cum potentius præsidium Exemptis procurent.

Attamen *Respondetur,* Posteriores Priores præferendas, tum quia Exemptorum, qui Papæ proximè subsunt, necessitas, utilitasque illum cogit, ut Inspectores, Visitatoresque in Partibus deputet; tum quia hujusmodi Exemptiones onerant Papam, non honorant, atque hinc vilipendendi locus.

Metropolitanus verò hinc multum honoratur, ideò-

que in hoc habet, quod illas æstimet: tum quia tot tantisque distentis negotiis Papa nativo Gregi vix attendere potest, Metropolitanus verò paucioribus minoribusque pressus, addita Gregi suo portiuncula regenda satis sufficit; tum, demum quia quicumque in partibus suo Superiore caret, quodammodo Acephalus est, cum sine Capite convenienti esse videatur; quam postremam rationem ex C. 8. Dist. XCIII. colligere licet.

QUÆSTIO XIV.

An certum sit, Privilegium vel Exemptionem amitti unico actu contrario?

Querendi causa: Privilegium, seu Exemptio non acquiritur unico actu, sed pluribus ad hoc opus est, ac præterea possessione pacificâ non interruptâ per 40. annos; videtur ergo, quod amitti non debeat unico actu, cum per quancunque causas res nascitur, per eandem dissolvatur, C. 1. De Regulis Juris. Hinc etiam adduci potest C. 4. de Confirm. utili. Docere enim videtur, Privilegium non amitti actibus contrariis, nisi durent per tempus ad Præscriptionem requisitum, cum declarat Episcopum Hildesemensem non manutendum in possessione Jurisdictionis, in Monasterium suæ Dicecesis Sedi Apostolicæ immediate subditum per Privilegium, nisi ea per 100. annos sine interruptione fruius fuerit.

Allatis Argumentis adversari videntur C. 8. De Constitut. & C. 22. De Præb. In priori dicitur, quod suppressio alicujus Dignitatis facta autoritate Capituli, & à Sede Apostolicâ confirmata, unico actu contrario revocetur, nimirum unicâ ad hanc Dignitatem promotione ab ipso Capitulo factâ; In posteriori habetur, quod Capitulum, cui indultum est à Sede Apostolicâ, ne plures sint in eo Canonici quam 40. amittat hoc Indultum, si quem creet Canonicum ultra hunc numerum. Iisdem quoque Argumentis repugnare videtur ipsa ratio, nam Privilegiatus agens contra Privilegium, actione suâ illi renuntiare censetur, & hæc renuntiatio tacita unicâ actione fieri potest, sicut & expressa.

Cum ergo pateat propositam Quæestionem merito agitari, hinc consequens est, merito quoque solvendam suscipi. Ad solutionem autem, Distinguendum inter amissionem Privilegii, quæ fit per Præscriptionem, & amissionem, quæ fit per Renuntiationem; Ad Priorem pluribus actibus non interruptis opus est, atque etiam spatio temporis ad præscribendum requisiti: Ad Posteriores sufficit unicâ actus: hoc autem discrimen est inter Actus, quibus præscribitur, & Actus quibus renuntiat, quod isti fiant à Privilegiato, illi autem ab ipso Præscribente.

QUÆSTIO XV.

An Prelatus non Exemptus ab Ordinarii Jurisdictione, possit præscribere Episcopalem Jurisdictionem?

Querendi causa. Hujus Jurisdictionis Capax est, cum sibi possit committi etiam ab Episcopo, non solum Commissione Particulari, sed & Generali, quâ tota vel ferè tota Jurisdictio delegatur; hinc factum est, ut Prelati Inferiores multa Jura Episcopalia contra Episcopum præscriperint. Talia sunt 1. Jus conferendi Beneficia in Decanis, Præpositis, Archidiaconis, Capitulis. 2. Jus prædicandi in Theologo, in Parocho. 3. Jus absolvendi à Casibus reservatis in Penitentiario. 4. Jus visitandi in Archidiacono & in Archipresbytero. 5. Jus exercendi Jurisdictionem in primâ Instantiâ erga aliquos in Capitulis quibusdam: Ex illâ autem talium Jurium Præscriptione inferri posse videtur, talia quoque Episcopalia Jura ab eodem Prelato non Exempto præscribi posse; sicut enim præsumptum est, Episcopum talia Jura transmisisse in Prelatos Inferiores, patiendo, ut illa exercerent sine Commissione expressâ, sic præsumere idem liceret de cæteris Juribus, si per 40. annos possiderent à Prelatis non Exemptis, Episcopo non contradicente.

Hic

His non obstantibus, *Dicendum*, Quædam esse Jura Episcopalia, quæ à Prælato non Exempto præscribi non posse certum est; Talia sunt, quæ Episcopo tribuuntur cum hæc Clausulâ, *non Obstante quâcumque Præscriptione*, ut Confessorum Approbatio, C. 15. Sess. XXIII. Concessio Litterarum Dimissorias, C. 10. *Ead. Sess.* Approbatio Prædicatorum, C. 4. Sess. XXIV. Institutio Prælatorum ad Beneficia C. 13. Sess. VII. Visitationis Ecclesiarum etiam Exemptarum, C. 8. *Ead. Sess.* Ratio est, quia semper reclamata illa prohibitio, ac impedit, ne sit bona fides ex parte Præscribentis ideòque irritam facit Præscriptionem ipsam.

Obijci posset contra Decisionem, quòd Canones vetantes præscriptionem in re Juris Positivi sint ipsimet Præscriptibiles; hinc factum, quòd Canones vetantes, ne Procuratio solvenda Visitationi præscriberetur, nonnullis in Locis Præscripti sint, hancque Præscriptionem approbet CONCILIUM TRIDENTINUM. Objecto huic *satisfit* dicendo, quòd prædicta Jura tanti momenti sint, ut nunquam à Prælato Inferiori pacificè possideri Episcopi passuri sint.

Jura autem ejusmodi ideò excipio à Præscriptione, quia prohibetur à Canone circa illa Præscriptio: Circa alia verò Jura jam præscripta à Prælato non Exempto, vel præscribenda, Notandum duco exerceri non posse contradicente Episcopo, quia cum Prælati iste Episcopo Subjectus supponatur, consequens est, ut censetur illa Jura præscripsisse vel præscribere eâ lege, ut illa tanquam Subditus, prout est, exercebit: undè sequitur, quòd propriè loquendo, Prælati Episcopo Subditus non potest præscribere Jura Episcopalia, quia illa exercet tantum nomine Episcopi, & quæ nomine alicujus possidentur, nunquam præscribuntur contra illum: nam Præscriptio acquirit dominium, qui autem aliquid possidet nomine alieno, illius Dominus fieri nequit.

QUESTIO XVI.

An Prælati Exempti possint præscribere Jura Episcopalia? & Quæ dubitandi ratio?

Si Prælati hujusmodi præscriberet Jura Episcopalia, illa exerceret suo nomine ut propria, non ut commissa sibi ab Episcopo Diocesano nomine illius, cum à Jurisdictione Episcopi Diocesani liber supponatur; nec etiam illa exerceret nomine illius Episcopi, cui immediate subest, sive Metropolitanus, sive Primatis, sive Papæ, cum non videatur ad id ab illo Delegatus, nec illo appareat modo velle hunc Episcopum, ut à tali Prælato talia Jura suo nomine exerceantur: absurdum autem videtur, ut Prælati Secundi Ordinis suo nomine exerceat Jura Prælatorum Primi Ordinis seu Episcoporum, sic enim evertitur ordo à Deo institutus, cum Prælati Primi Ordinis à Spiritu Sancto positi sint, ut regant Ecclesiam Dei, ceteri verò sint ex iis, qui ab iisdem regendi sunt, undè Prælati isti exercere non possunt Jurisdictionem, quæ Ecclesia Dei regitur nomine proprio, sed tantum nomine eorum, quorum est illam regere.

Verum hæc aliavè similia non obstant, quin *Dicamus*, Prælatos Exemptos præscribere posse Jura Episcopalia. Ad hanc Sententiam adducimur his rationum momentis; Plures extant Juris Textus, qui id tanquam indubitatum supponunt. Primus est C. 15. *De Præscript.* In eo INNOCENTIVS III. præcipit, ut Abbati cuidam adjudicentur Jura, quæ præscripsisse contra Episcopum Wigorniensem probaverit. Alter Textus est C. 18. *ead. Tit.* in illo idem Pontifex Abbatem Sancti Salvatoris de Ticheto ab impetitione Episcopi Lucani absolvit super plurimis Juribus Episcopalibus, declaratque, se id facere, quia Abbas ostenderat, se illa legitime præscripsisse.

Idem Textus docent, quæ Jura Episcopalia præscribi possunt; Prior enim expressè meminit Processionum, Procuracionum, Decimationum, Cognitionis Casuarum Matrimonialium, Juris Suspensionem, & Interdictum ferendi.

Posterior mentionem facit de Institutione, Destinatione, & Ordinatione Plebanorum, & Clericorum, Baptismo, & Pœnitentia super levioribus culpis, perceptione Decimarum, de Officiis Divinis celebrandis, de excommunicando & interdicendo, & absolvendo.

Ex his Juribus, quæ recensuimus, nonnulla sunt, quæ maximum locum occupant, inter Jura Episcopalia: ejusmodi sunt Approbatio ad Administrationem Sacramentorum, Excommunicatio, ac ab illâ Absolutio, Cognitio Casuarum Matrimonialium, Institutio & Destitutio Plebanorum seu Curatorum; undè sequitur, quòd si hæc Jura Episcopalia præscribi possunt, idem dicendum de cæteris; excipienda tamen ea, circa quæ Jure Novissimo *Concilii Tridentini* prohibita est Præscriptio, quæque supra *Questione XV.* notata sunt.

C. 12. *de Excess. Præl.* meminit etiam quorundam Jurium Episcopalium, quæ præscribi possunt ab Abbatibus: hæc autem sunt Injunctio Pœnitentiarum Publicarum, & Concessio Indulgentiarum.

Ad Rationes oppositas Respondeo, Prælatum Exemptum exercere nomine Episcopi, cui immediate subest, Jura quæcumque contra Episcopum Loci præscribit, sicut & ea, quæ ex ipsâ Exemptione recipit, v. gr. Quoties Summus Pontifex eximit Monasterium ab Episcopi Jurisdictione, illud quasi immediate subjicit suæ Sedi; Jura, quæ Episcopus exerceret in illud Monasterium, Papa sibi reservat, & Abbati nonnulla committit suo nomine exercenda, ideòque Abbas eâ Exemptione fit quodammodo Episcopus hujus Monasterii; undè, si deinde aliqua sua Jura Episcopalia circa Sæculares præscribat, ea acquirit exercenda eodem nomine, quo exercet illa, quæ habet circa Regulares; eo enim casu subrogatur Papa Episcopo Diocesano, & si Papa Abbati committat quædam Episcopalia Jura ex his, quæ ipse acquirit succedendo loco Episcopi, Abbas fit Papæ Vicarius quoad illa Jura Episcopalia, eoque nomine Vicarii Papæ, capax efficitur acquirendi cætera Jura Episcopalia ad Jurisdictionem pertinentia, ipsoque Divino Jure Episcopali Characteri non reservata; undè illa præscribere potest, modo ex illis non sint, circa quæ prohibetur Præscriptio. Quod de Prælato Exempto immediate Subdito Sedi Apostolicæ dictum est exempli gratiâ, idem dicendum de eo, qui immediate subest Metropolitanano, Metropolitanus fit ejus Episcopus, & si quæ Prælati exerceat in Regulares, Episcopalia Jura nomine Metropolitanus illa exercet.

Si quis autem querat, quæ sint Episcopalia Jura, quæ ab Abbate Exempto in Regulares exercentur, Respondeo, hæc esse, nempe Approbationem Confessoriorum ad audiendas Confessiones Regularium Subditorum, Approbationem Regularium Subditorum ad celebrandam Missam in Monasterio; Approbationem ad prædicandum solis Regularibus Subditis; Benedictionem Ornamentorum ad Divina celebranda Officia; Concessionem licentiæ transeundi ex Diocesi ad Diocesim, quæ respondet Literis *Exeat* vocitatis & ab Episcopo concedendis.

Sunt, qui obijciant, Prælatum Exemptum, incapacem esse Præscriptionis Jurium Episcopalium ergà Sæculares defectu bonæ fidei, quia ignorare non potest illa Jura sibi non pertinere, cum Sæculares sibi non subjiciantur, sed Episcopo, in cujus Diocesi habitant. Sed hæc obiectio nullius roboris esse videtur, cum fieri possit, ut Prælati recens promotus audiat à fide dignis Testibus, Prædecessores suos exercere solitos fuisse Jurisdictionem Episcopalem in Sæculares, hisque credens testimoniis pergat illam exercere, Episcopo non contradicente, idemque faciat Successor & Successoris itidem Successor, per 40. & amplius annos, Sede Episcopali plenâ, & Episcopo nullo conquerente. Fateor primum Prælatum, qui hanc Jurisdictionem exercere cepit, mala fide possessionem inchoasse, nisi deceptus fuerit falsis Testimoniis falsò attestantibus, Prædecessorem illâ Jurisdictione potitum fuisse; sed inchoata mala fide Possessio, bonâ fide continuari potuit à Successore Possessoris malæ fidei, ignorante malam fidem Prædecessoris;